

MBO Amersfoort

Jaarrekening 2018

Colofon

Uitgave	: MBO Amersfoort
Vastgesteld college van bestuur	: 21 mei 2019
Kenmerk cvb vastgesteld	: MBOA-15-3541
Goedgekeurd raad van toezicht	: 20 juni 2019
Afkomstig van	: college van bestuur

INHOUDSOPGAVE

A. Jaarrekening 2018		
A.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming	3
A.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2018	4
A.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	5
A.4	Algemene grondslagen	6
A.5	Toelichting op de geconsolideerde balans	20
A.6	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	29
A.7	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018	31
A.8	Verbonden partijen (model E)	39
A.9	Gebeurtenissen na balansdatum	40
A.10	Honoraria van de accountant	40
A.11	Enkelvoudige balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming	41
A.12	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018	42
A.13	Toelichting op de enkelvoudige balans	44
A.14	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	50
A.15	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018	51
A.16	Gebeurtenissen na balansdatum	56
A.17	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	57
A.18	Overzicht doelsubsidies OCW (RJ 660, model G)	59
B. Overige gegevens		
B.1	Controleverklaring	63

A.1 Balans na resultaatbestemming
(Geconsolideerd x € 1.000) - per 31 december 2018

	31-12-2018	31-12-2017
1 ACTIVA		
<i>Vaste activa</i>		
1.1 Immateriële vaste activa	101	117
1.2 Materiële vaste activa	39.908	37.812
1.3 Financiële vaste activa	1.790	1.756
	41.799	39.685
<i>Vlottende activa</i>		
1.4 Voorraden	102	101
1.5 Vorderingen	3.414	4.688
1.6 Effecten	0	2.509
1.7 Liquide middelen	9.894	8.931
	13.410	16.229
	55.209	55.914
2 PASSIVA		
<i>Groepsvermogen</i>		
2.1 Eigen vermogen *	23.743	24.494
2.2 Voorzieningen	2.293	1.426
2.3 Langlopende schulden	17.264	18.864
2.4 Kortlopende schulden	11.909	11.130
	55.209	55.914

* Het aansprakelijk vermogen is gelijk aan het groepsvermogen. Het aansprakelijk vermogen per 31 december 2018 bedraagt € 23.743.000 (2017: € 24.494.000).

A.2 Staat van baten en lasten over 2018
(Geconsolideerd x € 1.000)

	2018	Begroot 2018	2017
3 BATEN			
3.1 Rijksbijdragen	57.461	55.242	52.482
3.2 Overige overheidsbijdragen	702	541	930
3.3 College-, cursus- en examengelden	1.279	938	1.148
3.4 Baten werk in opdracht van derden	34	10	0
3.5 Overige baten	6.595	8.208	8.516
Totaal baten	66.071	64.939	63.076
4 LASTEN			
4.1 Personele lasten	46.388	44.355	43.443
4.2 Afschrijvingen	3.222	3.293	2.932
4.3 Huisvestingslasten	6.824	7.442	6.139
4.4 Overige instellingslasten	9.380	10.368	8.491
Totaal lasten	65.814	65.459	61.005
Saldo baten en lasten	257	-520	2.071
5 Financiële baten en lasten	-943	-910	-1.038
Resultaat voor belastingen	-686	-1.430	1.033
6 Belastingen	-65	0	-64
Nettoresultaat	-751	-1.430	969
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	0	0	0
Totaalresultaat	-751	-1.430	969

Het resultaat van 2018 is in mindering gebracht op de algemene reserve.

A.3 Kasstroomoverzicht over 2018
(geconsolideerd x € 1.000)

	2018	2017
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Nettoresultaat	-751	969
Aanpassingen voor:		
- 2.2 Mutaties voorzieningen	867	206
- 4.2 Afschrijvingen	3.222	2.932
- 5 Financiële baten en lasten	943	1.038
- 6 Belastingen	65	64
Veranderingen in vlottende middelen:		
- 1.4 Voorraden	0	-20
- 1.5 Vorderingen	1.186	-2.080
- 1.6 Effecten	2.509	29
- 2.4 Kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinstellingen)	779	252
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	8.819	3.390
KASSTROOM UIT BEDRIJFSOPERATIES		
5 Ontvangen interest	33	21
5 Betaalde interest	-976	-1.059
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	-943	-1.038
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
1.1 Investerings in immateriële vaste activa	-15	0
1.1 Desinvesteringen in immateriële vaste activa	0	0
1.2 Investerings in materiële vaste activa	-5.291	-3.222
1.2 Desinvesteringen in materiële vaste activa	4	1.562
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-5.302	-1.660
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
2.3 Aflossing langlopende schulden	-1.600	-1.600
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.600	-1.600
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	974	-908

A.4 Algemene grondslagen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie, statutair gevestigd te Amersfoort (Leusderweg 30/34, 3817 KB, Amersfoort), is Stichting Interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Regio Amersfoort handelend onder MBO Amersfoort (KvK-nummer 55758606). Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de organisatie als de geconsolideerde maatschappijen van de organisatie. De stichting stelt zich ten doel het geven en verzorgen van kwalitatief hoogwaardig (middelbaar) beroepsonderwijs, volwasseneducatie, contractactiviteiten en ander onderwijs het daartoe oprichten en in stand houden van instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie op interconfessionele grondslag, in de regio Amersfoort.

Voor een beschrijving van de juridische structuur wordt verwezen naar het geïntegreerd jaarverslag 2018 MBO Amersfoort.

Verslagperiode

De jaarrekening betreft de verslagperiode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (rjo). In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving met in het bijzonder RJ660 Onderwijsinstellingen van toepassing zijn.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. Alle transacties vinden plaats in euro's. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op de dichtstbijzijnde duizend euro, tenzij anders aangegeven.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Naar de mening van het management zijn de volgende posten, de meest essentiële posten, waarbij sprake is van schattingen:

- Voorziening uitkeringen
- Voorziening jubileumuitkeringen
- Voorziening seniorenregeling (duurzame inzetbaarheid)
- Voorziening dubieuze debiteuren

In 2018 zijn twee nieuwe voorzieningen gevormd, namelijk voor loondoorbetaling en voor WGA. Beide zijn opgenomen onder de voorziening uitkeringen. De loondoorbetaling betreft medewerkers met ontslag en langdurig zieke medewerkers. Het betreft hier alleen langdurig zieke medewerkers waarvan de inschatting dat zij terugkeren in het arbeidsproces bij MBO Amersfoort op nihil is geschat. Het effect op het resultaat na belasting 2018 bedraagt € 195.000 negatief voor de medewerkers met ontslag en € 162.000 negatief voor de langdurig zieke medewerkers. De voorziening WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) betreft medewerkers met ontslag die tot extra lasten in het kader van de WGA leiden. De kans dat MBO Amersfoort deze kosten voor de maximale duur moet dragen is voor deze medewerkers geschat op 80%. Het effect op het resultaat na belasting 2018 bedraagt € 241.000 negatief.

Daarnaast hebben ervaringscijfers aanleiding gegeven tot aanpassing van de voorziening seniorenregeling (duurzame inzetbaarheid). De schatting dat personeel dat al gebruik maakt van de regeling in dienst blijft tot pensioendatum is verhoogd van 60% naar 90%. Het effect daarvan op het resultaat na belasting 2018 is € 97.000 negatief. De schatting voor personeel dat aan alle criteria van de regeling voldoet, maar nog niet heeft aangegeven er gebruik van te willen maken, is aangepast met een percentage van 90% voor de kans dat zij, indien zij gebruik gaan maken van de regeling, in dienst blijven tot pensioendatum. Voor deze categorie is de kans op deelname daarentegen verhoogd van 5% naar 10%. Het gecombineerde effect voor deze categorie op het resultaat na belasting 2018 is € 23.000 negatief.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de organisatie en haar dochtermaatschappijen in de groep, andere groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Dochtermaatschappijen zijn deelnemingen waarin de organisatie (en/of een of meer van haar dochtermaatschappijen) meer dan de helft van de stemrechten in de algemene vergadering kan uitoefenen, of meer dan de helft van de bestuurders of van de commissarissen kan benoemen of ontslaan. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de organisatie een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de

bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd., evenals de binnen de groep gerealiseerde winsten. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Voor een totaal overzicht van de verbonden partijen verwijzen wij naar A.8 Verbonden partijen (Model E).

Stelselwijzigingen

Gedurende 2018 heeft zich geen stelselwijziging voorgedaan.

Schattingswijzigingen

Bij de voorziening seniorenregeling (duurzame inzetbaarheid) wordt bij het bepalen van de hoogte van de voorziening uitgegaan van de kans op deelname aan de seniorenregeling. Op basis van ervaringscijfers is deze parameter aangepast.

Aanpassingen in presentatie vorig boekjaar

In de tabel Bankgaranties onder A.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn de bankgaranties van OIB Holding B.V. toegevoegd, daardoor is het bedrag zowel in 2017 als in 2018 € 73.924 hoger.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, overige financiële verplichtingen en derivaten.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Van het basiscontract gescheiden derivaten worden, in overeenstemming met de waarderingsgrondslag voor derivaten waarop geen kostprijs hedge accounting wordt toegepast, gewaardeerd tegen kostprijs of lagere reële waarde.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

- De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.
- De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contact te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.
- De reële waarde van derivaten waarbij collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de (Eonia) swapcurve, omdat door de uitwisseling het krediet- en liquiditeitsrisico wordt gemitigeerd.
- De reële waarde van derivaten waarbij geen collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de relevante swapcurve vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Obligaties

Obligaties waarvan de organisatie de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie obligaties behoren, worden verantwoord op de transactiedatum. Er is geen sprake van een handelsportefeuille.

Verstreckte leningen, debiteuren en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstreckte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de staat van baten en lasten verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

MBO Amersfoort heeft een renteswapcontract afgesloten ter afdekking van het renterisico op een langlopende euribor-lening met variabele rente en past hiervoor kostprijs hedge accounting toe. Dit houdt in dat, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, er geen herwaardering van dit instrument plaatsvindt. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat

van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies eveneens in de staat van baten en lasten verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, als overlopende post in de balans opgenomen, totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd. De vervolgwaardering van het financiële instrument is dan tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

MBO Amersfoort documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges. De onderneming bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit. Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de organisatie beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de organisatie het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Toelichting bij de balans

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Software

Dit betreft intern ontwikkelde software. Software wordt gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Het geactiveerde bedrag wordt volgens de lineaire methode afgeschreven gedurende 5 jaar.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen (inclusief direct aan de overname gerelateerde transactiekosten) en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

De geactiveerde positieve goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is bepaald op 6 jaar.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de organisatie en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Buiten gebruik gestelde activa zijn niet meer dienstbaar aan het proces en worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment

dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting. De onderneming past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen bedragen voor:

Terreinen:	geen
Gebouwen:	30 jaar
Verbouwingen:	10 of 15 jaar*
Inventaris en apparatuur:	5 of 10 jaar**
Computerapparatuur:	4 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen:	4 jaar
In uitvoering en vooruitbetalingen:	geen***

* Verbouwingen Leusderweg/Hardwareweg/Brabantsestraat 2016 in 15 jaar

** Voor de apparatuur en het meubilair dat bij OiB wordt ingezet voor de commerciële activiteiten geldt een termijn van 5 jaar

*** Op investeringen in uitvoering en vooruitbetalingen wordt niet afgeschreven zolang het project niet is afgerond.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de organisatie invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de organisatie gehanteerd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is.

Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de organisatie echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de organisatie ten behoeve van deze deelneming.

De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn verder opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor immateriële, materiële en financiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder

waardevermindingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord. Een bijzonder waardevermindingsverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. Het eigen vermogen van MBO Amersfoort betreft een algemene reserve. Er zijn geen bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen aangemerkt. MBO Amersfoort kent geen privaat vermogen: alle resultaten worden gekwalificeerd als publiek resultaat. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de organisatie noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de organisatie nadelige gevolgen heeft. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Toevoegingen aan

voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen. Alleen bij de jubileumvoorziening zijn de toekomstige verplichtingen contant gemaakt.

Wachtgeldvoorziening

De wachtgeldvoorziening heeft tot doel claims uit hoofde van uitkeringen na ontslag af te dekken. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op een inschatting van de toekomstige verplichtingen. Deze voorziening is bepaald op basis van beschikbare gegevens uit de administratie van MBO Amersfoort en de opgave van UWV en WW Plus en is vastgesteld op basis van de nominale waarde. De meerjarenprognoses van UWV en WW plus worden door MBO Amersfoort vermenigvuldigd met een factor die een weergave is van de inschatting op werkhervatting.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op rechten uit hoofde van het dienstverband, blijfkans en leeftijd en is contant gemaakt. Voor het contant maken van de toekomstige jubileumuitkeringen is een disconteringsvoet van 1,00% gehanteerd.

Voorziening seniorenregeling

Sinds 2015 kunnen medewerkers in het mbo conform de cao onder voorwaarden gebruik maken van de seniorenregeling. De voorziening, tegen nominale waarde, betreft de werkgeversbijdrage van het extra verlof dat werknemers vanaf hun 57^e kunnen genieten. De hoogte van de vergoeding is gebaseerd op een inschatting van de toekomstige verplichtingen. Deze is opgebouwd uit drie categorieën werknemers:

- Werknemers die in 2018 of eerder al aan alle criteria (leeftijd en aantal dienstjaren) voldoen om in aanmerking te komen voor gebruikmaking van de regeling werktijdvermindering senioren en in 2018 of eerder hebben aangegeven hier gebruik van te maken.
- Werknemers die in 2018 al aan alle criteria (leeftijd en aantal dienstjaren) voldoen om in aanmerking te komen voor gebruikmaking van de regeling werktijdvermindering senioren en nog niet hebben aangegeven hier gebruik van te maken. Van deze werknemers zal een inschatting moeten worden gemaakt of zij in de nabije toekomst alsnog van de regeling gebruik zullen gaan maken.
- Werknemers die in 2018 aan één of geen van beide criteria (leeftijd of dienstjaren) voldoen om in aanmerking te komen voor gebruikmaking van de regeling werktijdvermindering senioren, maar binnen 5 jaar aan beide criteria zullen voldoen.

Voorziening ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de organisatie zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. De kosten van de ontslagvergoeding worden opgenomen in de voorzieningen uitkeringen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Voorziening in verband met deelnemingen

De voorziening in verband met deelnemingen heeft betrekking op deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde. Zie de grondslagen onder het hoofd Financiële vaste activa.

Overige voorzieningen

Bij het bepalen van de voorziening langdurig zieken wordt onder 'langdurig' verstaan een periode van meer dan 300 dagen. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, dient een voorziening te worden opgenomen.

Van een verplichting als bedoeld in de vorige zin is sprake indien op balansdatum aan de volgende voorwaarden is voldaan: het personeelslid is geheel of gedeeltelijk niet in staat werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid; de ziekte of arbeidsongeschiktheid zal naar verwachting gedurende het resterende dienstverband niet worden opgeheven; en de rechtspersoon heeft de verplichting tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan betreffende personeelsleden en deze beloningen komen direct voor rekening van de rechtspersoon. Bij de beoordeling of de ziekte of arbeidsongeschiktheid gedurende het resterende dienstverband (niet) wordt opgeheven worden elementen als revalidatiekansen en dergelijke betrokken.

Langlopende schulden

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Toelichting bij de staat van baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel en er sprake is van bestedingsverplichtingen, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord. Dit is van toepassing voor de regelingen schoolmaatschappelijk werk en regionaal investeringsfonds. Voor laatstgenoemde regeling is MBO Amersfoort penvoerder.

Indien toegekende gelden betrekking hebben op een specifiek doel, maar geen sprake is van bestedingsverplichtingen, worden de ontvangen gelden als bate verantwoord in het jaar waarop de gelden betrekking hebben, tenzij toerekening naar schooljaar plaats vindt (i.p.v. kalenderjaar) of sprake is van een concreet bestedingsplan voor de periode na balansdatum. Toerekening naar schooljaar is van toepassing voor de regelingen lerarenbeurs, zij-instroom, voorziening leermiddelen voor deelnemers uit minimagezinnen, en de vaste kwaliteitsgelden (investeringsbudget).

Overige overheidsbijdragen en -subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat er voldaan zal worden aan de daaraan verbonden voorwaarden.

Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Cursusgelden

Bij de jaarrekening worden de werkelijke cursusgeldontvangsten van het betreffende kalenderjaar verantwoord. De rijksbijdrage exploitatie is gecorrigeerd met een normatieve inhouding aan cursusgeld. Daarbij wordt er niet tot afrekening van cursusgeld overgegaan. Dit betekent op hoofdlijnen dat de door de instelling geïnde cursusgelden ter compensatie dienen van de correctie op de rijksbijdrage van ingehouden cursusgelden.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten van werk in opdracht van derden (contractonderwijs) worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de kosten als vast staat dat deze kosten declarabel zijn. Een eventueel positief resultaat wordt genomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum (de zogeheten percentage of completion methode). Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden. Voor een eventueel verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen. Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum. De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de project opbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige baten

Overige baten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten. Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, alsmede vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige baten.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds uitbetaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. De opbouw van pensioen gebeurt op basis van een middelloonregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP, pensioenfonds Kappersbedrijf voor personeel van Salon de Nieuwe Stad, en pensioenfonds Horeca en catering, voor personeel van Onderwijs in Bedrijf) en wordt – overeenkomstig de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de organisatie de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de organisatie zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Leasing

De organisatie kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele lease

Als de organisatie optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor latente belastingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten.

Er wordt uitsluitend een actieve belastinglatentie opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Actieve belastinglatenties worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Overig

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie A.8 voor de verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

A.5 Toelichting op de geconsolideerde balans
(cijfers x € 1.000)

ACTIVA

1.1 Immateriële vaste activa

	Goodwill	Software	Totaal
Aanschafprijs	175	1.056	1.231
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-58	-1.056	-1.114
Boekwaarde 1 januari 2018	117	0	117
Toename onderhanden werk	0	0	0
Investerings	0	15	15
Desinvesteringen	0	0	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0
Afschrijvingen	-29	-2	-31
	88	13	101
Aanschafprijs	175	1.071	1.246
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-87	-1.058	-1.145
Boekwaarde 31 december 2018	88	13	101

De immateriële vaste activa betreft de goodwill van First Class en software van OIB Bedrijfsopleidingen DHTA. De historische aanschafwaarde van de volledig afgeschreven immateriële vaste activa bedraagt € 1.056.000 per 31-12-2018 (2017: € 1.056.000) voor MBO Amersfoort (enkelvoudig).

1.2 Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Niet meer dienstbaar aan proces	Totaal
Aanschafprijs	52.851	12.453	43	1.335	66.681
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-19.504	-9.344	-21	0	-28.869
Boekwaarde 1 januari 2018	33.347	3.109	22	1.335	37.812
Investeringen	3.976	1.311	4	0	5.291
Desinvesteringen	0	-61	-11	0	-72
Afschrijvingen desinvesteringen	0	61	7	0	68
Buitengebruikstelling aanschafprijs	-4.458	0	0	4.458	0
Buitengebruikstelling cumulatieve afschrijvingen	3.008	0	0	-3.008	0
Afschrijvingen	-2.386	-794	-11	0	-3.191
	33.487	3.625	11	2.785	39.908
Aanschafprijs	52.369	13.703	35	5.793	71.900
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-18.882	-10.078	-24	-3.008	-31.992
Boekwaarde 31 december 2018	33.487	3.625	11	2.785	39.908

De post Gebouwen en terreinen is inclusief verbouwingen. Inventaris en apparatuur is inclusief computerapparatuur. De kolom "Niet meer dienstbaar aan proces" per 31 december 2018 betreft het terrein in Nijkerk (€ 1.334.911) en het pand Matthijs Vermeulenstraat (€ 1.450.046 incl. terrein en verbouwingen).

De investeringen in gebouwen in 2018 betreffen met name:

- verbouwing van het pand Valutaboulevard voor € 3,7 miljoen
- verbouwing van het pand Laurensdreef voor € 120.000
- verbouwing van het pand Leusderweg voor € 70.000

De verzekerde waarde bedraagt per 31-12-2018 voor Gebouwen en Terreinen € 40,3 miljoen (herbouwwaarde) en voor inventaris, apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen en huurdersbelang € 37,6 miljoen. Dit is conform opgaaf door verzekeraar Raetsheren van Orden B.V.

De gebouwen in eigendom dienen als onderpand voor de borgstelling van de langlopende lening door Stichting Waarborgfonds. De hoogte van de langlopende lening bedraagt, inclusief kortlopend deel, € 18.464.000 per 31-12-2018.

De historische aanschafwaarde van de volledig afgeschreven materiële vaste activa bedraagt € 4.737.000 per 31-12-2018 (2017: € 3.346.000) voor MBO Amersfoort (enkelvoudig).

1.3 Financiële vaste activa (x € 1)

Bank	Nominaal	Looptijd	Einddatum	Rente	Bedrag ultimo 2017	Rekening-afschrift t/m 17-01-19	Rentedeel 2019	Bedrag ultimo 2018
Rabobank	1.000.000	6	27-6-2020	1,70%	1.060.008	1.079.968	825	1.079.143
Rabobank	650.000	7	27-6-2021	2,00%	695.967	711.484	634	710.850
	1.650.000				1.755.975	1.791.452	1.459	1.789.993

MBO Amersfoort beschikt ultimo 2018 over € 1,8 miljoen aan deposito's. De looptijd van de deposito's was ultimo 2018 langer dan een jaar. De rente wordt ontvangen na afloop van desbetreffend deposito. Vervroegde opvraging is niet mogelijk.

1.4 Voorraden

	2018	2017
1.4.1 Handelsgoederen	102	101
Voorraden	102	101

De voorraad bestaat uit handelsgoederen. Er is geen sprake van een voorziening voor incurante voorraad. De toename van de voorraden houdt onder meer verband met de aanschaf van kappers- en schoonheidsproducten voor Salon de Nieuwe Stad.

1.5 Vorderingen

	2018	2017
1.5.1 Debiteuren	902	743
1.5.2 OCW/LNV	0	0
1.5.3 Studenten	502	702
1.5.4 Overige overheden	0	0
1.5.5 Latente belastingvordering	0	88
1.5.6 Overige	1.200	2.387
Vorderingen	2.604	3.920
1.5.7 Vooruitbetaalde kosten	949	913
1.5.8 Verstrekte voorschotten	0	0
Overlopende activa	949	913
Af: voorzieningen wegens oninbaarheid	-139	-145
	3.414	4.688

Alle vorderingen hebben een looptijd van naar verwachting korter dan 1 jaar. De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

In 2017 is onder Overige € 1,9 miljoen opgenomen met betrekking tot de verkoopopbrengst van de locatie Clarenburg 1 te Leusden. Deze locatie is per 26 januari 2018 verkocht en de laatste termijnbetaling is in 2018 ontvangen. In 2018 bestaat de post Overige vooral uit een vordering op de Belastingdienst betreffend BTW pre-prorata ter hoogte van € 0,5 miljoen, conform beschikking € 0,3 miljoen nog te ontvangen baten voor zij-instromers en een vordering op Stichting Acht Plus van € 0,3 miljoen.

Latente belastingvordering

De latente belastingvordering betreft de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie van Onderwijs in Bedrijf. Er is uitgegaan van een percentage vennootschapsbelasting van 20%. Van deze vordering is een bedrag van € 65.000 tot waardering gebracht in 2018. Het restant, zijnde een bedrag van € 23.000, is ten laste van het resultaat gebracht.

Vooruitbetaalde kosten

De Vooruitbetaalde kosten betreft onder andere € 0,4 miljoen huur en daarnaast diverse andere vooruitbetaalde kosten zoals leermiddelen en licenties.

<i>Vooruitbetaalde huur</i>	2018	2017
Brabantsestraat 19 en 23	39	38
St. Laurensdreef 22	142	141
Leusderweg 30-34	261	258
Nieuwe Poort 21	7	7
	449	444

Voorziening wegens oninbaarheid

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid van vorderingen is als volgt:

	2018
Stand per 1 januari 2018	145
Onttrekkingen 2018	-7
Vrijval 2018	<u>1</u>
Stand per 31 december 2018	139

De voorziening voor oninbaarheid heeft betrekking op het saldo debiteuren en wordt opgebouwd door:

- 100% voorziening voor vorderingen > 1 jaar
- 50% voorziening voor vorderingen > half jaar
- 0% voorziening voor vorderingen < half jaar.

1.6 Effecten

Er is sinds medio 2014 een obligatieportefeuille opgebouwd welke werd beheerd door Rabo Institutioneel Vermogensbeheer. In het beleggingsprofiel is opgenomen dat moet worden voldaan aan de voorwaarden van de regeling Beleggen en Belenen. In 2018 is de portefeuille verkocht. Dit heeft geleid tot een opbrengst van € 111.000 die geboekt is onder overige opbrengsten.

1.7 Liquide middelen

	2018	2017
Kasmiddelen	0	3
Tegoeden op bankrekeningen	<u>9.894</u>	<u>8.928</u>
	9.894	8.931

De liquide middelen staan tot een bedrag van € 832.001 (2017: € 758.077) niet ter vrije beschikking. Dit betreft bankgaranties inzake huurovereenkomsten, die op een geblokkeerde rekening staan.

PASSIVA

2.1 Eigen vermogen

	2018	2017
Stand per 1 januari	24.494	23.525
Resultaat	-751	969
Stand per 31 december	23.743	24.494

Voor een toelichting op het aandeel van de organisatie in het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening.

2.2 Voorzieningen

Omschrijving	1-1-'18	Ont-trekkingen	Dotatie	Vrijval	31-12-'18
Uitkeringen	776	440	1.076	12	1.399
Jubilea	263	18	61	0	306
Seniorenregeling	388	31	231	0	588
Totaal	1.426	489	1.368	12	2.293

De voorzieningen zijn voor wachtgeld- en ontslaguitkeringen, inclusief loondoorbetalingen en WGA, jubilea-uitkeringen en de seniorenregeling.

De voorziening voor uitkeringen betreft onder meer een voorziening voor de uitkeringen vanaf 1 oktober 2012 voor rekening van MBO Amersfoort uit hoofde van ontslagen in het kader van de defusie van Amarantis. MBO Amersfoort heeft hiervoor een vergoeding ontvangen van Amarantis op basis van een door het ministerie van OCW toegekende subsidie. Deze vergoeding is in 2012 in zijn geheel gedoteerd aan de voorziening. De betaalde uitkeringen zijn opgenomen onder onttrekkingen.

De voorziening uitkeringen ultimo 2018 is als volgt opgebouwd:

- voorziening voor wachtgelduitkeringen Sociaal Plan Amarantis: € 27.000
- voorziening voor wachtgelduitkeringen MBO Amersfoort: € 643.000
- voorziening voor ontslaguitkeringen MBO Amersfoort: € 131.000
- voorziening voor loondoorbetalingen MBO Amersfoort: € 357.000
- voorziening voor WGA MBO Amersfoort: € 241.000

In de voorziening uitkeringen is rekening gehouden met de AOW-leeftijd. Het kortlopend deel van de voorziening Uitkeringen bedraagt € 576.000. Het deel langer dan 1 jaar maar korter dan 5 jaar is € 664.000 en het deel langer dan 5 jaar bedraagt € 159.000.

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijden.

Bij de bepaling van de voorziening zijn de volgende belangrijkste actuariële grondslagen gehanteerd:

- Disconteringsvoet: 1,00% (2017: 1,00%) gebaseerd op 10 jaar IAS 19;
- Overlevingskansen: prognosetafel AG2014 met correctie voor langlevens op basis van inkomensklasse.

Het kortlopend deel van de voorziening Jubilea bedraagt € 39.000. Het deel langer dan 1 jaar maar korter dan 5 jaar is € 71.000 en het deel langer dan 5 jaar bedraagt € 196.000.

Vanaf 2016 wordt een voorziening gevormd voor de in de cao mbo benoemde seniorenregeling. Rekening is gehouden met medewerkers die hier al gebruik van maken en met een schatting van medewerkers die hier in de toekomst gebruik van zullen gaan maken.

Het kortlopend deel van de voorziening bedraagt € 38.000. Het deel langer dan 1 jaar maar korter dan 5 jaar is € 270.000 en het deel langer dan 5 jaar bedraagt € 280.000.

2.3 Langlopende schulden

	Krediet- instellingen
Stand per 1 januari 2018	20.464
Aangegane schulden in 2018	0
Aflossingen 2018	1.600
Stand per 31 december 2018	18.864
Waarvan kortlopend	1.600
Langlopend deel per 31 december 2018	17.264
Looptijd 1-5 jaar	6.400
Looptijd > 5 jaar	10.864
Rentevoet	4,83%

Kredietinstellingen

De post langlopende schulden aan kredietinstellingen bestaat uit één lening met leningnummer 3642.961.681 ten bedrage van € 18.864.000. De oorspronkelijke hoofdsom bedroeg € 31.361.672.

De reguliere aflossing op deze lening bedroeg in 2018 € 1.600.000. Er was in 2018 geen sprake van een vervroegde aflossing. Het jaarlijkse aflossingsbedrag à € 1,6 miljoen is opgenomen onder kortlopende schulden.

Het betreft een roll-over lening op basis van een variabele rente (3-maands euribor) waarbij het renterisico is afgedekt door een swap tegen een vaste rentevoet van 4,83%. De waarde van de renteswap per 31 december 2018 bedraagt € 3,0 miljoen negatief (ultimo 2017: € 3,3 miljoen negatief).

Aan de langlopende lening bij de Rabobank is een solvabiliteitseis gekoppeld. Als deze grenzen worden onderschreden is de lening direct opeisbaar. De minimaal te behalen solvabiliteit bedraagt 25% in 2018 en volgende jaren. Per ultimo 2018 is de solvabiliteit van MBO Amersfoort 43,0%

Verder zijn voor bovengenoemde schulden zakelijke zekerheden gesteld in de vorm van een verpanding van huidige en toekomstige vlottende activa (waaronder roerende zaken en vorderingen).

2.4 Kortlopende schulden

	2018	2017
Kredietinstellingen	1.600	1.600
Crediteuren	1.199	1.096
	2.799	2.696
Omzetbelasting	-92	-117
Loonheffing/Premies sociale verzekeringen	1.832	1.744
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>	1.740	1.627
Schulden ter zake van pensioenen	489	488
Overige kortlopende schulden	1.092	691
<i>Kortlopende schulden</i>	1.581	1.179
Vooruitontvangen OCW met verrekenclausule	695	773
Vooruitontvangen overige OCW-subsidies	2.454	2.021
Vooruitontvangen bedragen	614	1.072
Vakantiegeld en -dagen	1.930	1.710
Accountants- en administratiekosten	96	52
Rente	0	0
<i>Overlopende passiva</i>	5.789	5.628
	11.909	11.130

De boekwaarde van de kortlopende schulden benadert de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten.

Het saldo kredietinstellingen betreft het kortlopende deel van de langlopende lening bij de Rabobank.

De Overige kortlopende schulden betreffen vooral huur, € 0,5 miljoen en borgsommen, € 0,2 miljoen.

De post Vooruitontvangen OCW met verrekenclausule bestaat uit € 0,2 miljoen voor subsidie Doorstroom MBO-HBO en € 0,5 miljoen voor subsidie regionaal investeringsfonds voor het project WarenhuisPLUS. MBO Amersfoort is penvoerder voor dit project. Zie ook A.18 model G2.B.

Ultimo 2018 betrof de post Vooruitontvangen overige OCW-subsidies o.a. de Kwaliteitsafspraken vast voor een bedrag van € 1,8 miljoen, € 0,4 miljoen voor Zij-instromers, € 0,1 miljoen MBO Studentenfondsen en € 0,1 miljoen subsidie transitiebudget voor borging DHTA. MBO Amersfoort ontvangt in totaal € 2,0 miljoen subsidie voor borging van de kleine en unieke opleidingen van de DHTA. Zie ook A.18 model G1.

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Financiële instrumenten

Algemeen

De organisatie maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de organisatie blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de organisatie een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken.

MBO Amersfoort maakt gebruik van een renteswap om risico's te beheersen. Deze swap wordt afgesloten om de variabele rente op de euribor-lening af te dekken. De contractwaarde van deze swap is een indicatie van de mate waarin van financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's. MBO Amersfoort handelt niet in afgeleide financiële instrumenten. Het treasurystatuut van MBO Amersfoort bevat procedures waaraan voldaan moet worden bij het aangaan van afgeleide financiële instrumenten.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren betreffen vorderingen op studenten en vorderingen op overige debiteuren. MBO Amersfoort heeft regels en procedures opgesteld waaraan de studenten moeten voldoen met betrekking tot betaling van cursusgelden. Het kredietrisico is niet geconcentreerd bij enkele partijen.

Renterisico en kasstroomrisico

Er is sprake van één lening met een variabele rentepercentage over de gehele looptijd, maar dit renterisico is volledig afgedekt door middel van een renteswap.

Liquiditeitsrisico en marktwaarderisico

De organisatie bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de organisatie steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte beschikbaar blijft om steeds binnen de gestelde leningconvenanten te blijven.

De marktwaarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, obligaties, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

Het swapcontract heeft per 31 december 2018 een resterende omvang van € 18,9 miljoen en een negatieve reële waarde van € 3,0 miljoen. De Rabobank heeft op grond van de algemene voorwaarden formeel het recht om een bedrag ter hoogte van de negatieve waarde te blokkeren bij overschrijding van een waarde van € 5,9 miljoen negatief. Gezien de ruime liquiditeit heeft dit geen gevolgen voor de bedrijfsvoering van MBO Amersfoort.

A.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende huurcontracten

MBO Amersfoort heeft langlopende huurcontracten met een termijn van 3 tot 15 jaar voor 9 locaties met een totaal jaarlijks huurbedrag van € 3,7 miljoen:

- Leusderweg 30-34 Amersfoort, jaarbedrag € 1.032.000 tot 1 mei 2032
- De Nieuwe Poort 21 Amersfoort, jaarbedrag € 892.000 tot 1 augustus 2020
- St Laurensdreef 20-22 Utrecht, jaarbedrag € 518.000 tot 1 augustus 2025
- Modemweg 3 Amersfoort, jaarbedrag € 168.000 tot 1 december 2030
- Stadsring 65 Amersfoort, jaarbedrag € 153.000 tot 1 november 2021
- Valutaboulevard 20 Amersfoort, jaarbedrag € 550.000 tot 1 augustus 2033
huur gaat in per 1 augustus 2019

Locatie De Nieuwe Stad:

- Brabantsestraat 19 Amersfoort (mbo), jaarbedrag € 212.000 tot 1 juli 2030
- Brabantsestraat 19 Amersfoort (OIB AdminCompany), jaarbedrag € 49.000 tot 1 juli 2030
- Brabantsestraat 23 Amersfoort (mbo), jaarbedrag € 114.000 tot 1 juli 2030
- Oude Fabrikstraat 1 (mbo kantoor), jaarbedrag € 5.000 tot 1 juli 2030
- Oude Fabrikstraat 1 (OIB Salon De Nieuwe Stad), jaarbedrag € 55.000 tot 1 juli 2030

Raamovereenkomst met Ricoh betreffende huur en onderhoud printers, tot 1 september 2020. De operationele-leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de staat van baten en lasten verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

Niet langer dan 1 jaar € 0,15 miljoen
Tussen 1 en 5 jaar € 0,10 miljoen
Langer dan 5 jaar n.v.t.

	Huurcontracten
Niet langer dan 1 jaar	3.954
Tussen 1 en 5 jaar	12.491
Langer dan 5 jaar	<u>22.849</u>
	39.294

Meerjarige inkoopverplichtingen/inkoopcontracten

De contractuele verplichtingen uit hoofde van (Europese) aanbestedingen zijn als volgt te specificeren:

Niet langer dan 1 jaar	1.597
Tussen 1 en 5 jaar	1.674
Langer dan 5 jaar	<u>0</u>
	3.271

BTW

Inzake de pro rata regeling BTW is in 2017 € 119.026 aan opbrengst ontvangen over 2014. Voor de OIB Bedrijven is € 376.137 aan vordering verwerkt over de jaren 2015 t/m 2018 gebaseerd op de teruggave over 2014. Voor MBO Amersfoort is een vordering verwerkt van € 136.456 over de jaren 2015 en 2016. Voorzichtigheidshalve is nog geen vordering verwerkt over 2017 en 2018 omdat de hoogte hiervan nog niet betrouwbaar te schatten is. De teruggaveverzoeken over 2017 en 2018 moeten voor MBO Amersfoort nog ingediend worden.

Bankgaranties

Een overzicht van alle bankgaranties (x € 1):

Overeenkomstnummer	Betreft	Bedrag/Limiet 2018	Bedrag/Limiet 2017
NL03RABO0135845009	MBO Amersfoort	287.197	287.197
NL30RABO0322141753	MBO Amersfoort	39.464	39.464
NL35RABO0306744368	MBO Amersfoort	2.000	2.000
NL46RABO0150217307	MBO Amersfoort	78.213	78.213
NL81RABO0306641690	MBO Amersfoort	125.000	125.000
NL81RABO0308584503	MBO Amersfoort	67.151	67.151
NL86RABO0305374974	MBO Amersfoort	127.500	127.500
NL89RABO0314086102	MBO Amersfoort	23.485	23.485
NL92RABO0314086242	MBO Amersfoort	8.067	8.067
NL20RABO0308594525	OIB Holding B.V.	16.019	16.019
NL24RABO0309272580	OIB Holding B.V.	39.912	39.912
NL97RABO0308592654	OIB Holding B.V.	17.993	17.993
Totaal		832.001	832.001

Hypotheekrecht en verpanding

In het kader van de lening bij de Rabobank vindt verpanding plaats van de vorderingen op derden, voorraden, inventaris en spaar/depositogelden van MBO Amersfoort en van Onderwijs in Bedrijf.

Garantstelling Stichting Waarborgfonds MBO

MBO Amersfoort heeft een lening die geborgd is door de Stichting Waarborgfonds MBO. In dat kader stelt MBO Amersfoort zich, samen met andere betrokken onderwijsinstellingen, garant jegens de Stichting Waarborgfonds MBO voor maximaal 2% van de jaarlijkse rijksbijdrage MBO indien laatstgenoemde niet aan haar borgstellingsverplichtingen kan voldoen. Er zijn geen indicaties dat Stichting Waarborgfonds MBO niet aan haar borgstellingsverplichtingen kan voldoen.

**A.7 Toelichting op de staat van baten en lasten
(Geconsolideerd x € 1.000)**

BATEN

3.1 Rijksbijdragen

	2018	Begroot 2018	2017
Lumpsum MBO	49.143	47.866	45.727
	49.143	47.866	45.727
OCW-subsidies met verrekenclausule	500	279	285
Overige OCW-subsidies	7.818	7.097	6.470
	8.318	7.376	6.755
Totaal Rijksbijdragen	57.461	55.242	52.482

De lumpsum MBO in 2018 en 2017 betreft de volgende posten:

Lumpsum MBO	2018	Begroot 2018	2017
Normvergoeding	48.553	47.316	45.198
Inhouding cursusgeld	-955	-955	-927
Wachtgeldvergoeding	1.545	1.505	1.456
	49.143	47.866	45.727

De Normvergoeding is hoger dan begroot. Dit wordt vooral verklaard door de ontvangen loonbijstelling ter hoogte van € 1,1 miljoen. Daarnaast is er € 258.000 ontvangen voor prijsbijstelling en is er in verband met de harmonisatie Groen onderwijs € 163.000 minder ontvangen. Inhouding cursusgeld heeft betrekking op de bbl'ers van 18 jaar en ouder op peildatum t-2 (hier: 2016). OCW houdt het cursusgeld in op de bekostiging. De instelling dient het cursusgeld zelf te factureren. De Wachtgeldvergoeding is € 40.000 hoger dan begroot.

De OCW-subsidies met verrekenclausule in 2018 en 2017 betreffen de volgende posten:

OCW-subsidies met verrekenclausule	2018	Begroot 2018	2017
Schoolmaatschappelijk werk	471	279	279
Regionaal investeringsfonds	17	0	6
Doorstroom mbo-hbo	12	0	0
	500	279	285

De realisatie schoolmaatschappelijk werk is hoger dan begroot omdat in verband met het aflopen van de regeling een bedrag van € 200.000, dat eigenlijk begroot was voor 2019, in 2018 is verantwoord. De gelden voor regionaal investeringsfonds betreffen in ieder geval de periode 2017 t/m 2020. MBO Amersfoort is penvoerder voor het project WarenhuisPLUS.

De overige OCW-subsidies in 2018 en 2017 betreffen de volgende posten:

Overige OCW-subsidies	2018	Begroot 2018	2017
Kwaliteitsafspraken: Vast deel	2.762	2.842	2.689
Kwaliteitsafspraken: Variabel deel	2.951	2.358	2.235
Salarismix Randstadregio	1.016	1.016	993
VSV	683	620	367
Lerarenbeurs	73	60	63
Zij-instromers	195	60	28
Overig mbo	138	141	95
	7.818	7.097	6.470

De Kwaliteitsafspraken Variabel deel zijn € 0,6 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door Studiewaarde (€ 421.000 hoger dan begroot) en Kwaliteit BPV (€ 172.000 hoger dan begroot). De VSV baten bestaan uit € 415.000 voor prestatiebox en € 268.000 voor regiomiddelen VSV Eem. De regeling kwaliteitsafspraken eindigt na 2018, waarna voor de periode 2019 t/m 2022 een nieuwe regeling gaat gelden. Daar gaan vanaf 2020 ook de VSV-gelden in op. De gelden voor lerarenbeurs (studieverlof) en zij-instromers zijn structureel. Eind 2018 zijn er extra gelden beschikbaar gekomen voor zij-instroom, waardoor er in totaal 26 aanvragen van MBO Amersfoort zijn goedgekeurd in 2018. Onder de post overig mbo zijn de gelden uit de regeling voorziening leermiddelen voor deelnemers uit minimagezinnen meegenomen. Deze gelden zijn nu ook structureel.

3.2 Overige overheidsbijdragen

	2018	Begroot 2018	2017
Gemeente Amersfoort Volwassenen- educatie	207	207	209
Gemeente Amersfoort Toekomstfonds	54	0	99
Ministerie VWS Vaccinatie Hepatitis B	45	35	31
Subsidie transitiebudget DHTA	393	299	591
Overige overheidsbijdragen	3	0	0
Totaal Overige overheidsbijdragen	702	541	930

De overige overheidsbijdragen betreffen ontvangsten van de gemeente Amersfoort, bijdragen voor het vaccinatieprogramma Hepatitis B van het ministerie van VWS en een subsidie van OC&W voor borging van de kleine en unieke opleidingen van de DHTA (zie ook kortlopende schulden). De gemeentelijke subsidies zijn in principe incidenteel, al wordt al sinds 2016 een beroep gedaan op de hierboven vermelde regelingen.

MBO Amersfoort heeft net als in 2017 ook in 2018 subsidie ontvangen van de gemeente Amersfoort voor Volwasseneneducatie. De subsidieverantwoording voor Volwasseneneducatie 2018 bedraagt afgerond € 209.000. In bovenstaande tabel is ook een afrekening van 2017 van afgerond -/- € 2.000 meegenomen. Conform subsidieregeling heeft MBO Amersfoort vóór 1 april 2019 een verantwoording aangeleverd, die door de gemeente wordt beoordeeld.

Voor de Toekomstfonds projecten onderwijs-arbeidsmarkt geldt dat deze projecten betrekking hebben op het schooljaar; de verantwoordingen over 2017-2018 zijn begin 2019 goedgekeurd. De baten zijn niet begroot in 2018.

3.3 College-, cursus, les- en examengelden

	2018	Begroot 2018	2017
Cursusgelden sector mbo	1.261	935	1.122
Examengelden	18	3	26
Totaal college-, cursus, les- en Examengelden	1.279	938	1.148

Het definitieve aantal BBL studenten van 18 jaar en ouder stijgt van 2.130 per 1 oktober 2017 naar voorlopig 2.314 per 1 oktober 2018 (inclusief BBL zonder BPV). De inning van cursusgelden is gekoppeld aan de ontwikkeling van het aantal BBL studenten (met name bij DHTA en Techniek) en stijgt daarom ten opzichte van 2017.

3.4 Werk in opdracht van derden

	2018	Begroot 2018	2017
Baten werk in opdracht van derden	34	10	0

De baten werk in opdracht van derden betreft contractonderwijs door MBO Amersfoort.

3.5 Overige baten

	2018	Begroot 2018	2017
3.5.1 Verhuur	617	625	590
3.5.2 Detachering personeel	271	298	366
3.5.3 Overige	5.707	7.285	7.560
Totaal Overige baten	6.595	8.208	8.516

De overige baten bestaan uit verhuur, detachering personeel en de omzet van de OIB bedrijven. De baten zijn lager dan begroot, onder andere doordat MBO Amersfoort met ingang van het schooljaar 2018-2019 de levering van leermiddelen aan de studenten niet langer zelf factureert maar dit loopt voortaan via een derde partij. MBO Amersfoort heeft hierdoor ook niet langer de hierbij horende kosten van inkoop. Daarnaast is de verkoop van de locatie Matthijs Vermeulenstraat begroot in 2018, maar wordt deze gerealiseerd in 2019. De hieruit voortvloeiende boekwinst bij verkoop (begroot is € 0,3 miljoen) wordt daardoor ook pas in 2019 gerealiseerd. Deze bedraagt € 0,7 miljoen. De lagere baten in vergelijking met de begroting worden verder vooral verklaard door de bij consolidatie verwerkte eliminatie van interne leveringen.

LASTEN

4.1 Personele lasten

	2018	Begroot 2018	2017
Brutolonen en salarissen	32.729	40.167	29.859
Sociale lasten	4.322		4.244
Pensioenpremies	4.296		4.012
Wachtgeld/uitkeringen	434	400	495
Overig	0	0	-23
4.1.1 Lonen en salarissen	41.781	40.567	38.587
Personeel niet in loondienst	3.403	2.663	3.504
Overige	1.422	1.250	1.475
4.1.2 Overige personele lasten	4.825	3.913	4.979
4.1.3 af: Uitkeringen	-218	-125	-123
Totaal Personele lasten	46.388	44.355	43.443

De lonen en salarissen zijn hoger dan begroot, vooral als gevolg van de éénmalige uitkering conform cao en verhoging van de pensioenpremies. Het totale effect hiervan is ongeveer € 1 miljoen.

Daarnaast zijn de personele lasten die aan het project Onderwijsjaarplan toegerekend worden ongeveer € 0,4 miljoen. Deze kosten zijn begroot onder Overige Instellingslasten.

Op basis van ervaringscijfers zijn parameters voor het bepalen van personele voorzieningen aangepast. Het effect hiervan is een verhoging van de voorziening met ongeveer € 0,4 miljoen. Daarnaast zijn er nieuwe personele voorzieningen gevormd, onder andere voor loon van langdurig (> 300 dagen) zieken voor een bedrag van ongeveer € 0,35 miljoen.

In de begroting is uitgegaan van een stabiel studentenaantal in 2018, terwijl in werkelijkheid sprake was van een groei van bijna 7%. Op basis van deze groei was een toename van de personele lasten te verwachten van ongeveer € 0,5 miljoen. Deze toename is niet gerealiseerd.

Dat de kosten voor extern personeel hoger zijn dan begroot, heeft de volgende oorzaken:

- de loonkosten en de kosten voor extern personeel zijn deels 'communicerende vaten'
- de groei wordt deels opgevangen door personeel niet in loondienst
- extra inzet voor ICT
- vervanging i.v.m. ziekteverzuim

Per eindejaar was de formatie inclusief de onderwijsbedrijven 762 medewerkers en 597,5 fte (ultimo 2017 was dit 781 medewerkers en 602,6 fte), waarvan 0 medewerkers werkzaam buiten Nederland waren (2017: 0). De geringe afname houdt met name verband met een verhoging van de docent/student ratio.

De formatie is als volgt opgebouwd per categorie personeel:

	Ultimo 2018	Gemiddeld 2018	Ultimo 2017	Gemiddeld 2017
Bestuur/management	16,9	15,5	22,6	22,5
Personeel primair proces	439,3	441,7	427,1	418,3
Ondersteunend personeel	141,4	145,0	152,9	139,5
Totaal	597,5	602,3	602,6	580,3

Pensioenen

De medewerkers van MBO Amersfoort hebben een pensioenregeling die is ondergebracht bij het Pensioenfonds ABP. De pensioenen van medewerkers van Salon de Nieuwe Stad zijn ondergebracht bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf. De pensioenen van de overige medewerkers van Onderwijs in Bedrijf bij het Pensioenfonds Horeca en Catering. Deze pensioenregelingen betreffen voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregelingen. Indexatie (aanpassing met prijsstijging) van de toegekende aanspraken en rechten vindt uitsluitend plaats indien en voor zover de middelen van het pensioenfonds daartoe ruimte laten en het pensioenfonds daartoe heeft besloten. Indien de omstandigheden bij het pensioenfonds daar aanleiding toe geven, kan het bestuur van het pensioenfonds besluiten tot het korten van aanspraken.

Per 1 januari 2015 is het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) voor pensioenfonds ingevoerd. Eén van de doelen van het nFTK is dat er minder op dagkoersen wordt gestuurd. Daarom moeten alle pensioenfonds vanaf 2015 gebruik maken van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is een 12-maands gemiddelde dekkingsgraad en is daarom stabiel dan de niet-gemiddelde dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2015 moeten Nederlandse pensioenfonds bij beleidsbeslissingen gebruikmaken van de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse nominale dekkingsgraden.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2018:

- Pensioenfonds ABP: 97,0%
- Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf: 96,5%
- Pensioenfonds Horeca en Catering: 112% (januari 2019)

De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad 128% moet zijn. Afhankelijk van de rente en beleggingsmix kan deze grens verschuiven. Wettelijk bepaald is dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar op rij onder 104,2% mag liggen. Is dat wel het geval, dan moet er gekort worden op de pensioenuitkeringen en de pensioenen in opbouw.

Door de kredietcrisis en de lage rentestand in de afgelopen jaren hebben bovengenoemde pensioenuitvoerders per balansdatum 2018 een reservetekort. De pensioenuitvoerders hebben bij DNB een herstelplan ingediend. Het herstelplan is opgesteld met inachtneming van de door DNB voorgeschreven uitgangspunten en is door DNB gecontroleerd en goedgekeurd.

4.2 Afschrijvingen

	2018	Begroot 2018	2017
4.2.1 Immateriële vaste activa			
Afschrijvingen Goodwill	29	29	29
Afschrijvingen software	2	0	2
	31	29	31
4.2.2 Materiële vaste activa			
Afschrijvingen gebouwen	2.387	2.355	2.133
Afschrijvingen overige	804	909	768
	3.191	3.264	2.901
Totaal Afschrijvingen	3.222	3.293	2.932

De overige afschrijvingen betreffen inventaris en computerapparatuur. Deze zijn lager dan begroot omdat de investeringen op computerapparatuur lager zijn dan begroot.

4.3 Huisvestingslasten

	2018	Begroot 2018	2017
4.3.1 Huur	4.338	4.548	3.764
4.3.2 Verzekeringen	89	150	116
4.3.3 Onderhoud	579	603	503
4.3.4 Energie en water	532	659	497
4.3.5 Schoonmaakkosten	935	1.027	886
4.3.6 Heffingen	186	268	190
4.3.7 Overige	165	187	183
Totaal Huisvestingslasten	6.824	7.442	6.139

De kosten voor Verzekeringen zijn lager dan begroot, omdat de verzekeringsportefeuille herzien is. De kosten onder Heffingen liggen op hetzelfde niveau als in 2017 en daarmee lager dan begroot.

4.4 Overige instellingslasten

	2018	Begroot 2018	2017
4.4.1 Administratie en beheer			
Administratie	2.175	2.772	1.979
Reproductie	172	229	177
Overige	967	1.110	706
	3.314	4.111	2.862
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
Leer- en hulpmiddelen opleidingen	1.049	1.226	872
Onderhoud inventaris	374	236	340
Onderwijs door derden	864	812	834
Kosten diplomering	82	52	28
Overige	1.150	1.093	995
	3.519	3.419	3.069
4.4.3 Overige			
Communicatie & Marketing	535	633	691
Telefoon en porti	271	226	277
Inkopen onderwijsbedrijven	1.140	1.385	1.173
Overige	601	594	419
	2.547	2.838	2.560
Totaal Overige instellingslasten	9.380	10.368	8.491

Administratie en beheer

De kosten van Administratie betreffen vooral ICT-kosten. Onder deze rubriek zijn de kosten van het project Onderwijsjaarplan begroot. Het gaat om een bedrag van € 0,75 miljoen. De gerealiseerde kosten van dit project zijn ongeveer € 0,5 miljoen, waarvan € 0,1 miljoen licentiekosten. De licentiekosten zijn verantwoord onder Administratie. Daarnaast zijn de personele lasten ongeveer € 0,4 miljoen, deze zijn geboekt op de personele lasten. De Overige kosten betreffen kosten voor externe adviseurs en accountantskosten.

Inventaris, apparatuur en leermiddelen

De kosten leermiddelen zijn lager dan begroot. De opbrengsten zijn ongeveer gelijk aan de begroting. De kosten van onderwijs door derden betreft vooral de opleidingen via de Meerwaarde. De kosten onder Overige zijn opgebouwd uit diverse kosten, zoals het studentenfonds leermiddelen, materiaalverbruik, inkoop toetsen, schoolarts, surveillanten, BPV bijdrage aan ROC Midden Nederland en de kosten van deelname nationale vakwedstrijden Skills Heroes. Deze liggen in lijn met de begroting.

Overige

De post Inkoop onderwijsbedrijven staat tegenover de omzet die is opgenomen onder overige baten. Deze kosten liggen in lijn met de begroting. De post is als volgt opgebouwd per onderdeel van Onderwijs in Bedrijf:

	2018	2017
Fit Academie	86	80
Leerhotel	614	641
AdminCompany	0	0
Salon de Nieuwe Stad	75	80
Bedrijfsopleidingen	367	380
Af: onderlinge leveringen	-2	-8
	1.140	1.173

De kosten onder Overige, ad € 601.000, betreft onder andere contributies, zoals aan de MBO Raad, vergoedingen aan de raad van toezicht, en de kosten van de ondernemingsraad en studentenraad.

5. Financiële baten en lasten

	2018	Begroot 2018	2017
Totaal financiële baten	33	151	21
Totaal financiële lasten	976	1.061	1.059
Totaal Financiële baten en lasten	-943	-910	-1.038

De financiële lasten bestaan met name uit rentelasten met betrekking tot de langlopende lening bij de Rabobank zoals toegelicht bij langlopende schulden. De financiële baten zijn exclusief de baten uit de verkoop van de effecten € 111.281, welke is verantwoord onder overige baten.

6. Belastingen

De stichting vormt samen met OIB Holding B.V., OIB Leerhotel B.V., OIB Fit Academie Bokkeduinen B.V., OIB AdminCompany B.V., OIB Salon de Nieuwe Stad B.V. en OIB Bedrijfsopleidingen B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting; elk van de vennootschappen is volgens de standaardvoorwaarden aansprakelijk voor te betalen belasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen. OIB Holding B.V. neemt de belastinglasten respectievelijk -baten van de gehele fiscale eenheid voor haar rekening. Er wordt derhalve met de andere deelnemers in het geheel niet afgerekend.

De belastingbate in de staat van baten en lasten bestaat uit de volgende componenten:

	2018	2017
Belastinglast huidig boekjaar	0	0
Mutaties in tijdelijke verschillen		
Waardering compensabele verliezen	-65	-64
Belastinglast / Belastingbate	-65	-64

A.8 Verbonden partijen (Model E)

Naam	Juridische vorm 2018	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2018	Resultaat 2018	Artikel 2:403 BW	Deelname	Conso-lidatie
				€	€	Ja/Nee	%	Ja/Nee
OIB Holding BV	BV	Amersfoort	4	-184	55	Ja	100	Ja
OIB Leerhotel BV	BV	Amersfoort	4	1.601	-6	Ja	100	Ja
OIB Fit Academie Bokkeduinen BV	BV	Amersfoort	4	-1.639	154	Ja	100	Ja
AdminCompany BV	BV	Amersfoort	4	-75	21	Ja	100	Ja
Salon de Nieuwe Stad BV	BV	Amersfoort	4	-134	11	Ja	100	Ja
OIB Bedrijfsopleidingen BV	BV	Amersfoort	1 + 4	44	-2	Ja	100	Ja

OIB Leerhotel B.V., OIB Fit Academie Bokkeduinen B.V., AdminCompany B.V., Salon de Nieuwe Stad B.V. en OIB Bedrijfsopleidingen B.V. zijn 100% deelnemingen van OIB Holding B.V.

Het eigen vermogen en het resultaat zijn derhalve, samen met de overige baten en lasten van OIB Holding B.V. inbegrepen in de cijfers vermeld bij OIB Holding B.V.

Code activiteiten:

- 1 Contractonderwijs
- 2 Contractonderzoek
- 3 Onroerende zaken
- 4 Overige

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de instelling. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de instelling en haar deelnemingen, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders is opgenomen in A.17.

A.9 Gebeurtenissen na balansdatum

De verkoop van het pand en terrein Mathijs Vermeulenstraat 1 aan Bouw en Aannemingsbedrijf Schoonderbeek B.V. levert een boekwinst op van € 0,7 miljoen in 2019. De koopsom bedraagt € 2.150.000. De akte van levering passeert op 1 juli 2019.

A.10 Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW.

(x € 1.000)	KPMG Accountants N.V.	KPMG Accountants N.V.
	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening	177	96
Andere controleopdrachten	n.v.t.	n.v.t.
Adviesdiensten op fiscaal terrein	n.v.t.	n.v.t.
Andere niet controlediensten	0	6
Totaal	177	102

Opgegeven worden de in het boekjaar ten laste van de rechtspersoon gebrachte totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening, totale honoraria voor andere controleopdrachten, totale honoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein en totale honoraria voor andere niet-controlediensten, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht door de externe accountant en de accountantsorganisatie genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties.

De post Onderzoek van de jaarrekening betreft de kosten van de jaarrekeningcontrole en van de bekostigingscontrole. De post in 2018 is inclusief een na-verrekening op de controlekosten voor 2017 ad € 27.000. Er heeft geen na-verrekening in 2017 over 2016 plaatsgevonden.

A.11 Balans na resultaatbestemming
(Enkelvoudig x € 1.000) - per 31 december 2018

	31-12-2018	31-12-2017
1 ACTIVA		
<i>Vaste activa</i>		
1.1 Immateriële vaste activa	0	0
1.2 Materiële vaste activa	36.929	34.675
1.3 Financiële vaste activa	6.611	6.816
	43.540	41.491
<i>Vlottende activa</i>		
1.4 Voorraden	0	0
1.5 Vorderingen	2.221	3.768
1.6 Effecten	0	2.509
1.7 Liquide middelen	9.207	8.072
	11.428	14.349
	54.968	55.840
2 PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen *	23.743	24.494
2.2 Voorzieningen	2.675	2.045
2.3 Langlopende schulden	17.264	18.864
2.4 Kortlopende schulden	11.286	10.437
	54.968	55.840

* Het aansprakelijk vermogen is gelijk aan het groepsvermogen. Het aansprakelijk vermogen per 31 december 2018 bedraagt € 23.743.000 (2017: € 24.494.000).

A.12 Staat van baten en lasten over 2018
(Enkelvoudig x € 1.000)

	2018	Begroot 2018	2017
3 BATEN			
3.1 Rijksbijdragen	57.461	55.242	52.482
3.2 Overige overheidsbijdragen	702	541	930
3.3 College-, cursus- en examengelden	1.279	938	1.148
3.4 Werk in opdracht van derden	34	10	0
3.5 Overige baten	3.016	3.655	4.795
Totaal baten	62.492	60.386	59.355
4 LASTEN			
4.1 Personele lasten	42.355	40.324	39.432
4.2 Afschrijvingen	2.831	2.863	2.567
4.3 Huisvestingslasten	6.733	6.935	6.019
4.4 Overige instellingslasten	10.858	11.121	9.822
Totaal lasten	62.777	61.243	57.840
Saldo baten en lasten	-285	-857	1.515
5 Financiële baten en lasten	-704	-663	-799
Resultaat voor belastingen	-989	-1.520	716
6 Belastingen	-0	-0	-0
Resultaat na belastingen	-989	-1.520	716
7 Resultaat deelnemingen	238	90	253
Nettoresultaat	-751	-1.430	969

Het resultaat van 2018 is in mindering gebracht op de algemene reserve.

Algemene grondslagen enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2018 van de instelling.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige staat van baten en lasten hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de instelling in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

**A.13 Toelichting op de enkelvoudige balans
(cijfers x € 1.000)**

ACTIVA

1.1 Immateriële vaste activa (enkelvoudig)

	Software
Aanschafprijs	1.056
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.056
Boekwaarde 1 januari 2018	0
Toename onderhanden werk	0
Investerings	0
Desinvesteringen	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0
Afschrijvingen	0
	0
Aanschafprijs	1.056
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.056
Boekwaarde 31 december 2018	0

De historische aanschafwaarde van de volledig afgeschreven immateriële vaste activa bedraagt € 1.056.000 per 31-12-2018 (2017: € 1.056.000) voor MBO Amersfoort (enkelvoudig).

1.2 Materiële vaste activa (enkelvoudig)

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Niet meer dienstbaar aan proces	Totaal
Aanschafprijs	46.745	9.459	24	1.335	57.563
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-16.144	-6.735	-9	0	-22.888
Boekwaarde 1 januari 2018	30.602	2.724	15	1.335	34.675
Investerings	3.934	1.150	0	0	5.085
Desinvesteringen	0	-61	0	0	-61
Afschrijvingen desinvesteringen	0	61	0	0	61
Buitengebruikstelling aanschafprijs	-4.458	0	0	4.458	0
Buitengebruikstelling cumulatieve afschrijvingen	3.008	0	0	-3.008	0
Afschrijvingen	-2.177	-648	-6	0	-2.831
	30.909	3.226	9	2.785	36.929
Aanschafprijs	46.222	10.548	24	5.793	62.587
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-15.313	-7.322	-15	-3.008	-25.658
Boekwaarde 31 december 2018	30.909	3.226	9	2.785	36.929

De historische aanschafwaarde van de volledig afgeschreven materiële vaste activa bedraagt € 4.737.000 per 31-12-2018 (2017: € 3.346.000) voor MBO Amersfoort (enkelvoudig).

1.3 Financiële vaste activa (x € 1)

Deposito's

Bank	Nominaal	Looptijd	Einddatum	Rente	Bedrag ultimo 2017	Rentedeel 2018	Bedrag ultimo 2018
Rabobank	1.000.000	6	27-6-2020	1,70%	1.060.008	19.135	1.079.143
Rabobank	650.000	7	27-6-2021	2,00%	695.967	14.883	710.850
	1.650.000				1.755.975	34.017	1.789.993

Naast de deposito's heeft MBO Amersfoort een bedrag van € 4,8 miljoen langlopend ter beschikking gesteld aan het onderwijsbedrijf Onderwijs in Bedrijf (OIB Holding BV) in de vorm van een rekening courant. Zie voor een overzicht van de verbonden partijen A.8 Verbonden partijen (Model E). De rekeningcourant overeenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd, er zijn geen zekerheden vastgelegd en wordt er 4,83% rente in rekening gebracht.

1.4 Voorraden

Bij MBO Amersfoort zijn geen voorraden aanwezig.

1.5 Vorderingen

	2018	2017
1.5.1 Debiteuren	160	181
1.5.2 OCW/LNV	0	0
1.5.3 Studenten	502	702
1.5.4 Overige overheden	0	0
1.5.5 Latente belastingvordering	0	0
1.5.6 Overige	788	2.143
Vorderingen	1.450	3.026
1.5.7 Vooruitbetaalde kosten	910	885
1.5.8 Verstrekte voorschotten	0	0
Overlopende activa	910	885
Af: voorzieningen wegens oninbaarheid	-139	-143
	2.221	3.768

Alle vorderingen hebben een looptijd van naar verwachting korter dan 1 jaar. De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Voorziening wegens oninbaarheid

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid van vorderingen is als volgt:

	2018
Stand per 1 januari 2018	145
Onttrekkingen 2018	-7
Vrijval 2018	1
Stand per 31 december 2018	139

De voorziening voor oninbaarheid heeft betrekking op het saldo debiteuren.

1.6 Effecten

Er is sinds medio 2014 een obligatieportefeuille opgebouwd welke werd beheerd door Rabo Institutioneel Vermogensbeheer. In het beleggingsprofiel is opgenomen dat moet worden voldaan aan de voorwaarden van de regeling Beleggen en Belenen. In 2018 is de portefeuille verkocht. Dit heeft geleid tot een opbrengst van € 111.000 die geboekt is onder overige opbrengsten.

1.7 Liquide middelen

	2018	2017
Kasmiddelen	0	0
Tegoeden op bankrekeningen	9.207	8.072
	9.207	8.072

De liquide middelen staan tot een bedrag van € 758.077 (2017: € 758.077) niet ter vrije beschikking. Dit betreft bankgaranties inzake huurovereenkomsten, die op een geblokkeerde rekening staan.

PASSIVA

2.1 Eigen vermogen

	2018	2017
Stand per 1 januari	24.494	23.525
Resultaat	-751	969
Stand per 31 december	23.743	24.494

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, die wordt gevormd uit de resultaten behaald uit onderwijs- en private activiteiten.

Het garantievermogen is gelijk aan het eigen vermogen.

Voorstel tot resultaatbestemming 2018: Het college van bestuur stelt aan de raad van toezicht voor het resultaat na belastingen over 2018 te onttrekken aan de algemene reserve.

2.2 Voorzieningen

Omschrijving	31-12-'17	Onttrekkingen	Dotatie	Vrijval	31-12-'18
Uitkeringen	776	440	1.076	12	1.399
Jubilea	263	18	61	0	306
Seniorenregeling	388	31	231	0	588
Deelneming	619			238	382
Totaal	2.045	489	1.368	250	2.675

De voorziening deelnemingen ultimo 2018 is in verband met het negatieve vermogen gekoppeld aan het onderwijsbedrijf OIB Holding B.V. Het resultaat van de OIB Bedrijven over 2018 bedraagt € 237.526. MBO Amersfoort staat garant voor haar deelneming OIB Holding B.V. Gezien het negatieve eigen vermogen van OIB Holding B.V. is er een voorziening deelneming gevormd.

2.3 Langlopende schulden

	Kredietinstellingen
Stand per 1 januari 2018	20.464
Aangegane schulden in 2018	0
Aflossingen 2018	1.600
Stand per 31 december 2018	18.864
Waarvan kortlopend	1.600
Langlopend deel per 31 december 2018	17.264
Looptijd 1-5 jaar	6.400
Looptijd > 5 jaar	10.864
Rentevoet	4,83%

2.4 Kortlopende schulden

	2018	2017
Kredietinstellingen	1.600	1.600
Crediteuren	1.069	923
	<hr/> 2.669	<hr/> 2.523
Omzetbelasting	35	15
Loonheffing/Premies sociale verzekeringen	1.764	1.680
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>	<hr/> 1.799	<hr/> 1.695
Schulden ter zake van pensioenen	463	456
Overige kortlopende schulden	1.047	651
<i>Kortlopende schulden</i>	<hr/> 1.510	<hr/> 1.107
Vooruitontvangen OCW met verrekenclausule	695	773
Vooruitontvangen overige OCW-subsidies	2.454	2.021
Vooruitontvangen bedragen	339	755
Vakantiegeld en -dagen	1.724	1.511
Accountants- en administratiekosten	96	52
Rente	0	0
<i>Overlopende passiva</i>	<hr/> 5.308	<hr/> 5.112
	<hr/> 11.286	<hr/> 10.437

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten.

Financiële instrumenten

Voor een toelichting inzake de financiële instrumenten wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening.

A.14 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende huurcontracten

MBO Amersfoort heeft langlopende huurcontracten met een termijn van 3 tot 15 jaar voor 9 locaties met een totaal jaarlijks huurbedrag van € 3,6 miljoen:

- Leusderweg 30-34 Amersfoort, jaarbedrag € 1.032.000 tot 1 mei 2032
- De Nieuwe Poort 21 Amersfoort, jaarbedrag € 892.000 tot 1 augustus 2020
- St Laurensdreef 20-22 Utrecht, jaarbedrag € 518.000 tot 1 augustus 2025
- Modemweg 3 Amersfoort, jaarbedrag € 168.000 tot 1 december 2030
- Stadsring 65 Amersfoort, jaarbedrag € 153.000 tot 1 november 2021
- Valutaboulevard 20 Amersfoort, jaarbedrag € 550.000 tot 1 augustus 2033
huur gaat in per 1 augustus 2019

Locatie De Nieuwe Stad:

- Brabantsestraat 19 Amersfoort (mbo), jaarbedrag € 212.000 tot 1 juli 2030
- Brabantsestraat 23 Amersfoort (mbo), jaarbedrag € 114.000 tot 1 juli 2030
- Oude Fabriekstraat 1 (mbo kantoor), jaarbedrag € 5.000 tot 1 juli 2030

	Huurcontracten
Niet langer dan 1 jaar	3.848
Tussen 1 en 5 jaar	12.049
Langer dan 5 jaar	<u>22.065</u>
	37.963

Voor de toelichting inzake de overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

**A.15 Toelichting op de staat van baten en lasten
(Enkelvoudig x € 1.000)**

BATEN

3.1 Rijksbijdragen

	2018	Begroot 2018	2017
Lumpsum MBO	49.143	47.866	45.727
	49.143	47.866	45.727
OCW-subsidies met verrekenclausule	500	279	285
Overige OCW-subsidies	7.818	7.097	6.470
	8.318	7.376	6.755
Af: Inkomensoverdrachten	0	0	0
Totaal Rijksbijdragen	57.461	55.242	52.482

De lumpsum MBO in 2018 en 2017 betreft de volgende posten:

Lumpsum MBO	2018	Begroot 2018	2017
Normvergoeding	48.553	47.316	45.198
Inhouding cursusgeld	-955	-955	-927
Wachtgeldvergoeding	1.545	1.505	1.456
	49.143	47.866	45.727

De OCW-subsidies met verrekenclausule in 2018 en 2017 betreffen de volgende posten:

OCW-subsidies met verrekenclausule	2018	Begroot 2018	2017
Schoolmaatschappelijk werk	471	279	279
Regionaal investeringsfonds	17	0	6
Doorstroom mbo-hbo	12	0	0
	500	279	285

De overige OCW-subsidies in 2018 en 2017 betreffen de volgende posten:

Overige OCW-subsidies	2018	Begroot 2018	2017
Kwaliteitsafspraken: Vast deel	2.762	2.842	2.689
Kwaliteitsafspraken: Variabel deel	2.951	2.358	2.235
Salarismix Randstadregio	1.016	1.016	993
VSV	683	620	367
Lerarenbeurs	73	60	63
Zij-instromers	195	60	28
Overige mbo	138	141	95
	7.818	7.097	6.470

3.2 Overige overheidsbijdragen

	2018	Begroot 2018	2017
Gemeente Amersfoort Volwassenen- educatie	207	207	209
Gemeente Amersfoort Toekomstfonds	54	0	99
Ministerie VWS Vaccinatie Hepatitis B	45	35	31
Subsidie transitiebudget DHTA	393	299	591
Overige overheidsbijdragen	3	0	0
Totaal Overige overheidsbijdragen	702	541	930

3.3 College-, cursus, les- en examengelden

	2018	Begroot 2018	2017
Cursusgelden sector mbo	1.261	935	1.122
Examengelden	18	3	26
Totaal College-, cursus, les- en Examengelden	1.279	938	1.148

3.4 Werk in opdracht van derden

	2018	Begroot 2018	2017
Baten werk in opdracht van derden	34	10	0

3.5 Overige baten

	2018	Begroot 2018	2017
3.5.1 Verhuur	1.102	1.110	1.068
3.5.2 Detachering personeel	271	298	366
3.5.3 Overige	1.643	2.247	3.361
Totaal Overige baten	3.016	3.655	4.795

De overige baten zijn € 1,7 miljoen lager dan in 2017. Dit komt doordat de locatie Clarenburg in 2017 verkocht is.

LASTEN

4.1 Personele lasten

	2018	Begroot 2018	2017
Brutolonen en salarissen	29.891	36.299	26.958
Sociale lasten	3.822		3.736
Pensioenpremies	4.101		3.797
Wachtgelden/uitkeringen	434	400	495
Overig	0	0	-102
4.1.1 Lonen en salarissen	38.248	36.699	34.884
Personeel niet in loondienst	2.776	2.218	3.081
Overige	1.525	1.532	1.576
4.1.2 Overige personele lasten	4.301	3.750	4.657
4.1.3 af: Uitkeringen	-194	-125	-109
Totaal Personele lasten	42.355	40.324	39.432

Per eindejaar was de formatie exclusief de onderwijsbedrijven 676 medewerkers en 526,7 fte (ultimo 2017 was dit 697 medewerkers en 532,7 fte), waarvan 0 medewerkers werkzaam buiten Nederland waren (2017: 0).

Pensioenen

De medewerkers van MBO Amersfoort hebben een pensioenregeling die is ondergebracht bij het Pensioenfonds ABP. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

4.2 Afschrijvingen

	2018	Begroot 2018	2017
4.2.1 Immateriële vaste activa			
Afschrijvingen software	0	0	2
4.2.2 Materiële vaste activa			
Afschrijvingen gebouwen	2.178	2.173	1.943
Afschrijvingen overige	653	690	622
	2.831	2.863	2.565
Totaal Afschrijvingen	2.831	2.863	2.567

4.3 Huisvestingslasten

	2018	Begroot 2018	2017
4.3.1 Huur	4.555	4.367	3.970
4.3.2 Verzekeringen	89	150	116
4.3.3 Onderhoud	512	557	452
4.3.4 Energie en water	427	516	374
4.3.5 Schoonmaakkosten	847	939	787
4.3.6 Heffingen	153	236	156
4.3.7 Overige	150	170	164
Totaal Huisvestingslasten	6.733	6.935	6.019

In verband met de groei van de School voor Economie en Ondernemen en de School voor Toerisme, Recreatie en Evenementen zijn er niet begrote huurlasten.

De lasten voor Energie en water zijn door de relatief hoge temperaturen in de winter lager dan begroot.

De heffingen zijn lager dan begroot doordat de kosten voor onroerendzaakbelasting lager uitvielen dan verwacht.

4.4 Overige instellingslasten

	2018	Begroot 2018	2017
4.4.1 Administratie en beheer			
Administratie	2.053	2.707	1.731
Reproductie	172	220	177
Overige	882	643	649
	3.107	3.570	2.557
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
Leer- en hulpmiddelen opleidingen	1.042	1.226	894
Onderhoud inventaris	225	183	224
Onderwijs door derden	3.752	3.886	3.653
Kosten diplomering	59	52	72
Overige	1.134	1.003	1.026
	6.212	6.350	5.869
4.4.3 Overige			
Communicatie & Marketing	445	454	566
Telefoon en porti	271	223	277
Inkopen onderwijsbedrijven	0	0	0
Overige	823	524	553
	1.539	1.201	1.396
Totaal Overige instellingslasten	10.858	11.121	9.822

5. Financiële baten en lasten

	2018	Begroot 2018	2017
Totaal financiële baten	343	345	312
Totaal financiële lasten	1.047	1.008	1.111
Subtotaal Financiële baten en lasten	-704	-663	-799

Er wordt een rentepercentage van 4,83% in rekening gebracht of vergoed bij de OIB bedrijven i.v.m. de rekening-courant verhoudingen.

6. Belastingen

In de enkelvoudige jaarrekening is dit niet van toepassing.

7. Resultaat deelnemingen

	2018	Begroot 2018	2017
Totaal Deelnemingen	238	90	253

Dit betreft het aandeel van de organisatie in het resultaat van de deelneming.

Verbonden partijen

Voor de toelichting inzake de verbonden partijen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (A.8 Verbonden partijen).

A.16 Gebeurtenissen na balansdatum

De verkoop van het pand en terrein Mathijs Vermeulenstraat 1 aan Bouw en Aannemingsbedrijf Schoonderbeek B.V. levert een boekwinst op van € 0,7 miljoen in 2019. De koopsom bedraagt € 2.150.000. De akte van levering passeren op 1 juli 2019.

A.17 WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De WNT is van toepassing op MBO Amersfoort. Het voor MBO Amersfoort toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 158.000 (bezoldigingsmaximum categorie E van Onderwijs, complexiteitspunten per criterium: driejaarsgemiddelde totale baten 6 punten, driejaarsgemiddelde aantal bekostigde studenten 3 punten, gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren 5 punten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen (x € 1)

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking (nvt: leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling)

bedragen x € 1	Mw. G. Eerdmans	Dhr. A. van Heest	Dhr. G.J. Lantinga
Functiegegevens	voorzitter cvb	lid cvb	lid cvb
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]	[1,0]	[1,0]
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	136.473	125.171	124.408
Beloningen betaalbaar op termijn ¹	18.683	18.345	18.345
<i>Subtotaal</i>	155.156	143.516	142.753
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	158.000	158.000	158.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2018	155.156	143.516	142.753
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	Mw. G. Eerdmans	Dhr. A. van Heest	Dhr. G.J. Lantinga
Functiegegevens	voorzitter cvb	lid cvb	lid cvb
Aanvang en einde functievervulling in 2017	[01/01] - [31/12]	[01/01] - [31/12]	[01/01] - [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]	[1,0]	[1,0]
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	135.418	124.380	124.500
Beloningen betaalbaar op termijn ¹	17.582	17.244	17.244
<i>Subtotaal</i>	153.000	141.624	141.744
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	153.000	153.000	153.000
Totale bezoldiging 2017	153.000	141.624	141.744

¹ dit betreft Werkgeversbijdrage pensioen ABP

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	Mw. G. Bikker-Trouwborst	Mw. J.L.P. Bovenkerk	Dhr. R.C. Bruin	Dhr. M.H.C. Komen	Dhr. A. Tils
Functiegegevens	[VOORZITTER]	[LID]	[LID]	[LID]	[LID]
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	13.500	9.000	10.000	9.000	9.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	23.700	15.800	15.800	15.800	15.800
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017					
bedragen x € 1	Mw. G. Bikker-Trouwborst	Mw. J.L.P. Bovenkerk	Dhr. R.C. Bruin	Dhr. M.H.C. Komen	Dhr. A. Tils
Functiegegevens	[VOORZITTER]	[LID]	[LID]	[LID]	[LID]
Aanvang en einde functievervulling in 2017	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]	[01/01 - 31/12]
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	13.500	9.408	10.144	9.255	9.150
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.950	15.300	15.300	15.300	15.300

De leden van de raad van toezicht hebben op basis van facturering een vacatievergoeding (zie beloning) en onkostenvergoeding ontvangen. De opgenomen bedragen zijn exclusief BTW. Bij sommigen is geen sprake van BTW in verband met toepassing van de kleine ondernemers regeling (KOR).

A18. Overzicht doelsubsidies OCW (RJ 660, model G) (x € 1.000)

G1 Verantwoording van subsidies waarvan het eventuele overschot wordt toegevoegd aan de lumpsum				
Omschrijving	Toewijzing		de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
	Kenmerk	Datum	geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
Lerarenbeurs 2017 (subsidie studieverlof)	853857-1, 855389-1	20-9-2017, 20-10-17	X	
Lerarenbeurs 2018 (subsidie studieverlof)	928230-1	20-09-18		X
Salarismix 2018	941899-1	19-12-18	X	
Voorziening leerm. minimagezinnen 2017	849803-1	22-08-17	X	
Voorziening leerm. minimagezinnen 2018	926352-2	21-08-18		X
Zij-instromers 2017	811856-1, 838886-1, 865463-1	21-03-17, 14-04-17, 19-12-17	X	
Zij-instromers 2018	942028-1	19-12-18		X

G2 Verantwoording van subsidies die volledig aan het doel/activiteit moeten worden besteed met verrekening van het eventuele overschot

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten t/m verslagjaar	Eventueel te verrekenen overschot ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum				
Schoolmaatschappelijk werk 2017	804575-1	20-01-17	279	279	279	0
Schoolmaatschappelijk werk 2018	874291-2	22-01-18	271	271	271	0
Totaal			549	549	549	0

Amersfoort, 20 juni 2019

Het College van Bestuur:

G. Eerdmans

A. van Heest

G.J. Lantinga

De Raad van Toezicht:

G. Bikker-Trouwborst

J.L.P. Bovenkerk

R.C. Bruin

E. Kruise

M.M. van Pijkeren

B. Overige gegevens

B.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie regio Amersfoort

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Stichting Interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie regio Amersfoort (hierna 'de stichting') te Amersfoort (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie regio Amersfoort per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018;
- 3 het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2018; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het College van Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het College van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het College van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het College van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het College van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het College van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Eindhoven, 20 juni 2019
KPMG Accountants N.V.

A.T.A. Beckers RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
  - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
  - het vaststellen dat de door het College van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
  - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
  - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.